СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 97. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 17-го травня 1945. No. 97. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, May 17, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ НАДІЄТЬСЯ СТРІЧІ З ЧОРЧИЛЕМ І СТАЛІНОМ

На пресовій конференції у Вашингтоні президент Гері С. Труман виявив, що є надія на недалеку стрічу його самого, Чорчила й Сталіна з метою вирівнання різних справ, які назріли після здачі Німеччини. Він не подав ні часу ні місця стрічі, але заявив, що виключене Сан Франсиско. Президент теж не дав запевнення, що стріча дійсно відбудеться. Про ню говорив англійський премієр Чорчил, а ще нема вістей від маршала Сталіна.

НЕ БУДЕ ЗНИЖКИ ПОДАТКІВ ПЕРЕД ЗДАЧЕЮ ЯПОНІЇ.

Президент сказав на пресовій конференції, що в Злучених Державах не буде знижки податків перед закінченням війни з Японією. Уряд, на думку президента, має великі зобовязання, які мусять бути сповнені, а до цього треба грошей. Щоб дістати гроші, треба накладати податки.

БІЛІОН ДОЛЯРІВ З ВОЛ СТРІТУ НА ПОЗИЧКУ.

Організація Вол Стріт Бровкер-Ділер Синдикейт в Ню Йорку зобовязалася зібрати цілий біліон долярів на Сему Военну Позичку через продаж бондів. У першому дні своєї кампанії організація продала бондів на суму сто міліонів долярів.

ДОМАГАЮТЬСЯ НАЙВИЩОГО АДМІНІСТРАТОРА ХАРЧІВ.

Зогляду, що діяльність Бура Адміністратора Цін виказує невдачу у виконанню закона про справедливий розподіл харчів, сенатська рільнича підкомісія заявилася 13 голосами проти 2, щоб уряд настановив „Найвищого Адміністратора Харчів". Підкомісія розслíджувала причини недостачі харчів на ринку і прийшла до висновку, що при розподілі харчів бувають такі великі надужиття, яким теперішня Адміністрація Цін не всилі запобігти.

ЛИШЕ ЧАСТИНУ НІМЕЦЬКИХ ПЛІННИКІВ ВИШЛЮТЬ ДОМІВ

Бриґадир ґенерал Б. М. Брайен виявив, що лише 50,000 німецьких плінників вишлють з Америки до Німеччини. Між ними будуть ранені і неспосібні або неохочі до праці. Інші залишаться в Америці для виконування різних робіт, як довго в Америці відчувається недостача робітників.

КОНҐРЕС ДІСТАВ ЗВІТ ПРО НАЦІСТІВСЬКІ ЗВІРСТВА.

Спеціяльно створена обопартійна конґресова комісія для розсліду звірств і масових убивств в німецьких концентраційних таборах покінчила свою працю і видала осуд із страшним обвинуваченням націстівського режіму за його нелюдяність. Досі ще не бувало в цілій історії, щоб призбирано такі незаперечні документи про неймовірні просто злочинства, поповнювані на людях. Звіт наводить найрізнородніші способи тортур, як „наперед придумана чортівська програма мук та винищування" людей.

Цей звіт відчитав у сенаті Албен В. Барклі з Кентокі, а в палаті репрезентантів Р. Ювинґ Тамсон з Тексасу. Оба відчитали обвинувачення неначе прокуратори серед незвичайної тиші, але після того не було ніяких демонстрацій.

ЛАТИНСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ПЕРЕМОГЛИ НА КОНФЕРЕНЦІЇ.

Делеґати латинських републик із Південної Америки віднесли перемогу у своїм домаганню, щоб кожна держава була забезпечена перед нападом. Спір ішов так завзято, що треба було аж вмішання президента Трумана в цю справу. Після цілотижневих переговорів президент Труман дав запевнення південно-американським републикам, що після війни буде заключений договір між усіми американськими державами, що кожна з цих держав стане в обороні іншої, як лише на ню нападе якийсь позаамериканський чи американський ворог. На підставі цього Злучені Держави внесуть відповідну поправку до пропонованого чартеру міжнародньої орґанізації.

Франція має запевнення, що дістане постійне місце в раді.

Франція, яка мала досі запевнення, що дістане „у своїм часі" місце у могутній „раді забеспеки" в міжнародній орґанізації, як це було передбачено в пропозиції з Домбартон Овкс, уже тепер добилася цього місця. Комісія, яка займається начерком чартеру, приняла постанову, що Франція буде заступлена постійно в цій раді як одна з пяти держав.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,
чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарібку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі"?

Заява Стетиніюса в справі міжнародної хартії

На пресовій конференції у Сан Франсиско ві второк 15. травня секретар стейту Едвард Р. Стетиніюс вийшов з проектом, щоб плянована світова організація для забеспеки начеркнула проект міжнародньої картії прав людини як підстави основного світового права. Одначе він сказав, що теперішня світова конференція в Сан Франсиско тепер не може цього зробити, лише колись в будуччині. Коли на це прийде час, Уряд Злучених Держав буде обстоювати, щоб у цій хартії були вміщені Чотири Вольности, зясовані президентом Рузвелтом.

При цій нагоді Стетиніюс згадав, як треба розуміти деякі вольности, а саме: Свобода слова це свобода преси, інформацій і звідомлень; під свободою від недостатку треба розуміти „право до праці, право до суспільного забезпечення і право до нагоди для осягів".

Спочатку появилася думка, щоб основні права людини були вміщені у начерку вступу до міжнародного чартеру, але чотири склúкуючі потуги заявилися проти цього, як це виявив Стетиніюс. „Треба багато місця й часу, щоб вичислити подрібно всі свободи і довести до згоди яких дві десятки держав з різними системами" — сказав Стетиніюс. Тому, тимчасово, чотири держави згодилися лише на чотири додатки до пропонованого чартеру для забеспеки людських прав. Вони такі: 1. Загальне означення людських прав і спосіб їх утривалення; 2. право асамблеї помогти здійснити такі права; 3. економічна й соціяльна рада будуть цими тілами, через які ці права будуть поширювані; 4. економічна й соціяльна рада має створити окрему комісію для поширювання людських прав.

ВЕЛЕС ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА СТВОРЕННЯ ВІЛЬНОГО МІСТА З ТРІЄСТУ

Сомнер Велес, бувший підсекретар стейту у свіжій синдикованій статті обговорює спір за місто Тріест, яке колись належало до Австрії, потім до Італії, а тепер є предметом посягання югославського диктатора Тіта. Велес твердить, що признання Тріесту Тітови викличе огірчення Італії, бо це вказувалоб на несправедливість в рішеннях Обєднаних Держав. Щоб вийти з клопоту, Велес доражує перемінити Тріест на вільне місто, яке буде портом для цілої округи.

Карпатська Україна творить власний уряд

Чеськословацьке Пресове Бюро в Лондоні сповістило, що Підкарпатська Русь (Карпатська Україна) створила власний автономний уряд та домагається приєднання країни до Совєтського Союзу.

Бюро наводить слова чеськословацького премієра Фірлінґера, що населення покищо признає владу чеськословацького уряду. Фірлінґер казав, що Чехословаччина хоче вирішити справу дорогою приязних розмов з Москвою по думці бажань населення. За чеськословацькими жерелами, країна має коло 500,000 душ населення, й є найбіднішою частиною Чехословаччини. Фірлінґер казав теж, що населення Карпатської України це українці, що говорять мовою селян Полтави й Харкова.

ПІДНОСЯТЬ ПРЕТЕНСІЇ ДО ВОРОЖИХ КРАЇВ

Варшавська адміністрація перебрала від Червоної Армії владу над кількома повітами на захід від ріки Одри.

Архиепископ Дамаскінос, грецький реґент, запевнив населення островів Дедеканів, котрі до війни належали до Італії, що ці острови від тепер навсе будуть належати до Греції.

ЧЕХИ ЗАПРОШУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ

Чеськословацький уряд збирається запросити Америку, Британію й Францію вислати представників до Праги.

Каже Чехословацьке Пресове Бюро, що поки чеськословацький уряд був у Кошицях, тільки Росія мала у Чехословаччині своїх представників, бо в Кошицях не було приміщення для представників інших держав.

ІТАЛІЯ СТАРАЄТЬСЯ ЗЄДНАТИ ЮГОСЛАВСЬКИЙ УРЯД

У той самий час, як італійська публична опінія підпадена окупацією Тріесту югославськими військами маршала Тіта, італійський тимчасовий уряд проголошує арештування низки фашистівських діячів, котрі спеціяльно провинилися в відношенню до югославського населення. Мають їх поставити на суд як воєнних злочинців.

200,000 НІМЦІВ МАЄ ПОМАГАТИ ВІДБУДУВАТИ ІТАЛІЮ

Італійський міністер заграничних справ повідомив італійський тимчасовий уряд, що Алїянти обіцяли призвати Італії право вжити 200,000 німецьких бранців для відбудови Італії.

МАЮТЬ ДОКАЗИ НА СМЕРТЬ Д-РА ҐЕБЕЛЬСА

Совєтські газети подають, що совєтські власти переконалися понад усякий сумнів, що д-р Ґебельс, Гітлерів міністер пропаґанди, поповнив себеубство разом з усею родиною в підземнім готелю, що його націсти виставили для верхівки своєї партії глибоко під Берліном. З тої кривки Ґебельс до останку промовляв до німців радіом. Мешканці цеї криївки жили безпечні перед гарматними кулями й бомбами та жили, видно, дуже виставно й роскішно.

ПЕРША НІМЕЦЬКА СУБМАРИНА, ЩО ПІДДАЛАСЬ АЛІЯНТАМ.—На образку бачимо мужву німецької субмарини, що зібралась на покладі, щоб здатись. Це субмарина ч. 249, що здалась в пристані Веймут, Анґлія.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ РОЗБИЛИ ВОРОГОВИ 284 ЛІТАКИ

Літаки з літаковозів Пацифічної Фльоти били через три дні по японських островах Кіюшу і Шікоку, розбиваючи летнища, залізниці, корабельні причали й промислові прирядження. Японці висилали проти них свої літаки й американці розбили з них принаймні 284. Наші втрати виносять десять літаків.

ЗАНЯЛИ ЩЕ ОДИН КЛЮЧЕВИЙ ГОРБ НА ОКІНАВІ

Боротьба на острові Окінаві йде далі до свого безпощадного кінця. Наші війська роблять повільні, але постійні поступи. За останніх 5 днів найзавзятіших боїв 77. Дивізія добула ще один горб, що має „ключеве" значіння через своє пануюче становище над околицею. Цей горб наші вояки назвали Чоколядовою Краплею; лежить він у самій середині південної лінії, перед містом Шурі. При добуттю горба американці вбили сотки японців.

Американські війська теж вдерлися в Такамотоджі, передмістя Наги, столиці острова.

90% ОСТРОВА МІНДАНАО В АМЕРИКАНСЬКИХ РУКАХ.

Ґенерал МекАртур доносить про завзяті бої американців з японцями коло міста Давао, на острові Мінданао. Битва йшла на багнети, ножі, ба навіть пястуки. Були випадки, що американці затягали японців у воду й топили їх, держачи під водою.

90% острова находиться вже в американській окупації. Ворог бориться тільки на горбах. 95% всего населення острова вже звільнені з японського панування.

Американці на Люсоні пруть нездержно на північ.

КИТАЙСЬКА ОФЕНЗИВА.

Китайські війська добули назад Ченґсієн, у провінції Чекіянґ, та поробили поступи в округах Квоші й Паокінґу.

У портовім місті Фучаві далі йдуть завзяті бої, в котрих обі сторони поносять великі втрати.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В КИТАЙСЬКІМ ТУРКЕСТАНІ.

Проти китайських військ Кай-Шека повстали музулманські тубильці в китайській провінції Сінкіянґу (Китайськім Туркестані), що прилягає до Монгольської Републики й Совєтського Союзу. Повстання готувалося ще від березня 1944. року й тепер досягнуло вершка розвою. Через те, що край положений далеко від осередків світа, про повстання є мало вісток. Край має одначе велике стратеґічне значіння і Британія слідкує уважно за поступом повстання.

ТРУДНОЩІ ТРАНСПОРТУ ВІЙСЬК НА ПАЦИФІК.

Зогляду на те, що Европа буде потребувати для своїх потреб багато кораблів, перевіз американських військ з Европи на Пацифік може потривати 4 до 5 місяців.

АЛЯНТИ ЗАХОПИЛИ 475 НІМЕЦЬКИХ КОРАБЛІВ.

На 475 німецьких воєнних і торговельних кораблях вивішено американські або британські прапори на знак, що їх забрано Німеччині. Більшість цих кораблів находиться в кращому стані, ніж Аліянти сподівалися. Між забраними німцям кораблями є відомий модерний корабель „Европа".

Аліянтські окупантські війська забрали під свою владу теж усі німецькі порти. Десять з тих портів находиться в доброму стані й можуть бути негайно вжиті.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПОКІНЧИВ ЗДАЧУ НІМЦІВ.

Московський комунікат каже, що совєтські війська покінчили перебирання здаючихся німецьких офіцирів і вояків.

За останніми московськими обчисленнями, за майже чотири роки воювання проти Німеччини Червона Армія вбила або взяла в полон 12 міліонів 770 тисяч німецьких вояків. Від часу безумовної здачі Німеччини совєтські війська взяли в полон 1 міліон 230 тисяч німців. Між ними було 101 ґенералів.

АРМІЯ ПЕРЕЧИТЬ „ПЕЩЕННЯ" ҐЕРІНҐА.

Команда Семої Американської Армії каже, що вістки, буцімто маршала Ґерінґа трактовано в головній кватирі тої армії як почесного бранця, є неправдиві. Неправдою є, що Ґерінґа напихано спеціяльним курячим обідом; йому дано тільки звичайний військовий обід того дня. Неправдою є теж, що командант армії подав був йому руку.

Справа трактування Ґерінґа найшла відгук аж у британськім парляменті. Лорд Бултон, міністер реконструкції, заявив у промові перед палатою лордів, що ця війна не має нічого спільного з грою, по котрій обі сторони грачів подають собі руки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сіті і Заграницею		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АКЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ

Польський уряд у Лондоні та його прихильники не можуть нарікати, що про їх справу не пишеться й не говориться. Якщо одначе їм що дає притоку до нарікань, то хіба, як це одна польська ґазета сказала, те, що польську справу трактують в Америці так, як за словами Марка Твейна трактується погоду: кожний на неї нарікає, а ніхто нічого не робить, аби її поправити.

Сказати це треба навіть ввиду „великої преси", яку дістав оноді зо Сан Франсиско меморіял Польсько-Американського Конґресу до американського секретаря стейту Стетиніюса. Як велику „поблиситі" дістав цей меморіял, видно хочби з того, що деякі нюйорські ґазети подали про нього телеґрами з Сан Франсиско на тисячу слів. Меморіял був попертий різними арґументами, між котрими на першому місці блистіло твердження, що Польсько-Американський Конґрес представляє шість міліонів американців польського роду, що між цими 6 міліонами тільки 1 процент комуністів, а фашистів зовсім нема, що поляки в Европі воювали неуступчиво проти німців через шість літ, і т. д.

До цих усіх фактів і нібито фактів Польсько-Американський Конґрес додає ще своє становище супроти боротьби між двома польськими урядами. Він визнає тільки лондонський уряд як леґальний уряд уряд Польщі. Здається, що на доказ цеї леґальности він подає, що цей уряд визнають усі Обєднані Держави з виїмком кількох сателітів Советського Союзу. Звичайно, про Советський Союз Польсько-Американський Конґрес не має одного доброго слова, а на чолі советських злочинів супроти Польщі ставить „насильне забрання Польщі майже половини польської території", поминаючи при тім, що власне ті краї Польща насильно забрала була Україні, Білоруси й Литві.

З таких виводів Польсько-Американський Конґрес робить висновок, що американський департамент стейту повинен постаратися увільнити Польщу зпід московського ярма. Коли предсідника Польсько-Американського Конґресу спитали ґазетярі, чи він під цим розуміє, що Америка повинна піти за Польщу проти Росії війною, предсідник поспішно відхрестився від думки: ні, він не є за війну! Одначе, він був за те, аби Росії відразу відтяти кредити й не грати супроти неї ролю Санта Клоса.

Ця заява видомо показала всю фантастичність заходів американських поляків. Перечисляти страшні злочини супроти Польщі збоку Росії, граблення провінцій, позбавлювання волі на те, аби це все закінчити домаганням відмови кредитів, показує на повний крах тої політики. Читаючи початок санфрансиського донесення, могло читачеви здаватися що справа закінчиться на взір тої дитячої казки про вязання дзвінка котови. Тимчасом поляки ввели в цю казку поправку: як нема мишей, охочих котови дзвінок вязати, то чи не можна принаймні котови більше молока не давати...

Пригадує: „свободу" — „демократію" — „визволення"

Британський премієр, Винстон Чорчил, вважав потрібним згадати у своїй промові, виголошеній у звязку з перемогою Аліянтів над Гітлером і націзмом, що та перемога не малаб ніякого значення, колиб замісць гітлерівських злочинів мали залишитись чи наново повстати інші злочини, подібні гітлерівським.

Іншими словами, колиб груба сила, варварство, не-пошановання примітивних вимог людської гідности, терор і тим подібне мали заступати в повоєннім світі — закон і справедливість.

Чорчил далі пригадав, що тепер, коли війна в Европі скінчилась, треба п о в е с т и справи в Европі так, щоб всі бачили, що Аліянти чесно думали, коли зачинаючи війну і закликаючи народи стати по їхній стороні, заповідали тим народам новий лад, опертий на свободі, демократії та визволенню.

Що більше: Аліянтам треба тепер доказати, що вони не тільки тоді чесно думали про ці речі, але що думають про це теж і тепер у такий самий спосіб, та що хочуть здійснювати те, що заповіли.

Ніхто не може з певністю сказати, до кого були звернені ось ці слова Чорчила. Себто до кого — в першу чергу. Одначе преса, користаючи з свободи, виясняє це на свій лад. І то майже вся однаково. Отже твердить, що ті слова Чорчила були з в е р н е н і в сторону Москви.

До такого заключення приходить отся преса не без певних підстав. Навпаки, вона навіть має добрі підстави так думати і заключати. Бо погляньмо, що діється в Европі, а відразу зрозуміємо, хто там поводиться односторонно, по диктаторськи, та хто впроваджує в різних краях тоталітарні режіми і порядки, себто те лихо, якого ми хотіли позбутись і через яке Америка опинилась у цій війні. Далі погляньмо, як є з тим, що Аліянти заповіли, а саме, що справи територіяльні, як і справа режімів, будуть вирішені за спільною згодою, з тим, щоб у визволених ними краях була дана людности змога вирішити демократичним ладом, яку вона хоче мати владу і який хоче лад завести, та з ким їй бути в союзі. Ще далі погляньмо й на те, яка була між Аліянтами умова щодо цього, як згідно поступати з Німеччиною, чи її сателітами, як їх переможеться.

Отже всі речі були умовлені. Та що з цього вийшло? Як воно тепер виглядає?

У відповіди на те найлекше навести, що пише про ці справи Гаролд Календер, що дописує з Парижа до часопису Ню Йорк Таймс. Отже він пише у своїй кореспонденції в числі з 15. травня б. р., що дипльоматичні кола в Парижі є тої думки, що поступовання Росії й сателітів, їхні цілі та методи, можуть довести до „важкої кризи" серед Аліянтів.

Щож це за „цілі" і „методи" що можуть довести до такої кризи?

Та не що інше, як те, про що згадував британський премієр, коли говорив про тоталітарні варварства і лиха, якщоб вони мали залишатись чи наново творитись по провалі націзму!

Прояви таких лих є вже очевидні. І не в одному краю. Маємо вже тоталітарні методи, що практиковані тепер у різних краях. Маємо режіми, що повстали наслідком таких тоталітарних метод. Як от в Румунії, Болгарії, Югославії, Польщі, Мадярщині, Австрії, чи в Латвії, Естонії, Литві, Західній Україні. Маємо територіяльні переміни, переведені тоталітарними способами, без питання справжнього голосу людности, як і проти ухвали Аліянтів не робити щодо цього односторонних кроків.

Хтож те все робить?

Відповідь на це дуже ясна і проста: Москва.

Нікого не питаючи, вживає вона до цього військової сили та витренованих у Москві комуністів, що їх там громадила від десятків літ з різних країв для переворотів, що мали бути доконувані під проводом Червоного Інтернаціоналу. А що тепер Комінтерн ніби не існує, то зате є всюди червона армія, а за нею політичні комісарі й чрезвичайка. Червона армія є в славі й переможна і як така тішиться загальним признанням у світі. Той її престіж використовує тепер Москва безцеремонно для своїх власних політичних цілей, не питаючи нікого, ні поневолювані нею народи і держави, ні своїх воєнних спільників — Америки і Британії.

Ось це є те, що вважається в Парижі, як пише Календер, „важкою кризою". Є ще інші справи, як от те, що Совети домагаються тепер ще більшої території в Німеччині, що мала би бути під їхньою владою чи управою. Є ще таке, як от з Трієстом, який хоче забрати маршал Тіто для Югославії, або іншими словами для Советів, бо це вони контролювалиб цею пристаню над Адрійським морем, як контролюють уже цілою Югословією. Ось ті речі, як і многі інші, що їм подібні, зачинають, як пише Календер, уже дуже денервувати Вашинґтон і Лондон.

Що так є, можна завважити і по тих коментарах, що появились в Америці в звязку з зменшенням американських достав Советам з титулу Ленд-лізу. Навіть пів-офіційні чинники не криються з тим, що наш уряд зменшує це так скоро й наглядно тому, щоб таким чином виявити своє негодовання з советської політики в Европі. В Лондоні реаґують на це ще вимовніше. Там уже проголосили, що збільшують польську армію, що є під приказами польського уряду в Лондоні. До тої армії втягають тих поляків, що зістали визволені з німецької армії, а які ніяк не хочуть вертати до Польщі, що є під владою уряду, наставленого Москвою.

Згадуючи за те все не є нашою ціллю бавитись у якісь пророцтва, заповідати якийсь новий воєнний конфлікт в Европі, що назріває, чи щось подібне. Події міняються тепер дуже скоро. Те, що нині виглядає загостренням чи кризою, завтра є полагодженим. Та проте мусимо відзначити, що кріза таки є. І то дійсно важка кріза, як це бачить американський кореспондент, що перебуває в Европі й добре відчуває, звідки надтягає буря. Чи хмари розійдуться, не знаємо. Та знаємо одно, що сонця в Европі не буде видно, якщо Злучені Держави та Британія дозволять Советам господарити в Европі в такий спосіб, як це діється тепер.

Бо советська господарка це не „свобода", і не „демократія" і не „визволення". Це тоталітаризм! Це нещастя для Европи і світа!

Виходить, що в Лондоні це вже добачують. Виходить, що Чорчил не думає уступати тоталітарному нещастю, памятаючи за ту свободу, демократію та визволення, про які говорив на початку війни і які запевнив народам.

Виходить, що й в Вашинґтоні мають вже забагато того, щоб у всьому уступити Советам, а тим самим і відступати від того порядку в Европі, який бажав би там бачити американський нарід.

Ці постави — в Вашинґтоні та Лондоні — дають тепер свободолюбним людям хоч якусь надію, що може в Европі тоталітаризм і диктатури принаймні будуть пришпилені, як не усунені. Бо якби мало бути далі так, як тепер є, а на що там заповідається, то аж страшно про це думати і припускати. Тому добре, що хоч зачинається якийсь спротив проти московських тоталітарних нахабств!

НА 370 ДЕЛЄҐАТІВ, ВИБРАНИХ НА 21. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗУ, ТІЛЬКИ 87 ВЗЯЛИ В КВІТНІ УЧАСТЬ В СПЕЦІЯЛЬНІЙ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТИМСАМИМ, У КВІТНІ 283 ДЕЛЄҐАТІВ НЕ СПОВНИЛИ СВОЙОГО ОБОВЯЗКУ СУПРОТИ СОЮЗУ. А ЦЕЙ ОБОВЯЗОК, ЯК ЦЕ ВЖЕ БУЛО ПРОГОЛОШЕНО, Є ТАКИЙ, ЩОБ КОЖНА ДЕЛЄҐАТКА І КОЖНИЙ ДЕЛЄҐАТ ПРИДБАЛИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ ПРИНАЙМНІ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА. ОТЖЕ ЗАКЛИКАЄМО ЦИХ ДЕЛЄҐАТОК І ДЕЛЄҐАТІВ ДО СПОВНЕННЯ ЦЬОГО СОЮЗОВОГО ОБОВЯЗКУ!

Реконверзія робітників

Упродовж війни робітник в Злучених Державах став силою, з якою рахується уряд, рахується публика, а, природно, в першу чергу рахується підприємець. Сталося так, як це буває в торгівли: Коли якогось краму мало, тоді купець має силу й диктує ціну; коли його багато, тоді покупець легковажить купця.

На час війни треба було шукати за робітником, бо фізично здатніші пішли до війни, а в краю лишилася не ціла половина людей, спосібних до нормальної праці. Треба було притягнути таких, що їм уже належався спочинок. Тому, що це люди старші, вони потребують вигоди. Отже їм дали всілякі полекші. Але й ті, що мали більше сил, мусіли теж дістати такі самі привилеї, бо ніяково робити різницю між одним і другим робітником у цій самій праці.

А ще й інша заковика. От з нагоди покінчення війни в 1918 році написав один директор робітничих відносин таке:

„Як ви можете людину втримати на фармі, коли вона побачила П а р и ж?" Очевидно „Париж" в розумінню, легкого життя!

Подібне явище слідне й тепер, правда не після повороту з Парижа, але після цього, як цей вояк вернув з фронту і побачив американський „промисловий Париж".

Це такі явища:

Робітник дістав плату за надчас, коли лише забажав працювати поза звичайні години; дисципліна майже не обовязувала робітника; а „стеля" кількости праці для робітника була так слабо поставлена, що доглядачі гляділи крізь пальці на це, чи робітник давав справді вимагану працю, чи лише маркував.

Нема що закривати правди, відносини в фабриках, робітнях, підприємствах стали „золотим віком" для робітників. Не йшло про плату, не йшло навіть дуже про час, а йшло про те, щоб загалом дістати продукт. Диктатором була війна; як управителі так підчинені робітники наче стояли в порозумінню, щоб щадити сили, а уприємнювати собі час. Майже правилом стало в деяких підприємствах, що робітник може вийти з роботи, щоб закурити папіроску, і на це посвячував немало часу.

Серед таких відносин приходять уже тепер спроби, щоб перемінити воєнну промисловість на мирну. На це вже є готове слово „реконверзія". Вчасі реконверзії треба перемінити воєнні фабрики на мирні; повставляти інші машини на місце тих, які стояли вчасі війни; позамикати цілком фабрики амуніції, а повітвирати фабрики приладдя та предметів консумції; відправити фахових робітників в одній ділянці, а приняти інших фахівців; коли можна, навчити робітника іншого заняття; примістити в роботі ветеранів, які вертаються з війни; перевезти десятки робітників з одної околиці в іншу; залишити порожними цілі тисячі робітничих домів коло одних фабрик, а подбати за приміщення робітників перевезених в інші околиці; наладнати доставу харчів в околицях, куди прибудуть нові робітники; наладнати відносини у великих людських середовищах, таких як Дітройт, Сан Франсиско, Портленд, Клівленд, Шікаго, Бриджпорт, Пасейк - Патерсон, Питсбург - Ембридж, Сан Луїс, Філядельфія і т. п. Це поважні завдання й питання, над якими обовязані до застанови не лише урядові чинники, але й суспільні.

А які це трудноці, пригляньмося лише одному середовищу, тобто Дітройтови, де вже приготовляють переміну фабрик літаків на фабрики автомобілів.

Знавці відносин робітничого персоналу твердять, що при найбільшій тактовности як управителів фабрик так і робітничих провідників не обійдеться без опору робітників вчасі реконверзії. Сталося таке: Так взані „опґрейдерз" у фабриці Линколн, підприємства Форда, вийшли на одноденний страйк на знак протесту проти цього, що їх перенесли із тимчасового заняття при воєннім промислі до їхнього постійного призначення, яке вони займали

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

8) (Всі права застережені)

— Бачиш, — заговорив повагом. — Молодим, таким зеленим, як ми, часто здається, що вони всіх люблять. Хлопці дівчат, а дівачта хлопців! От, наприклад, чи не здається тобі, що ти тепер когось любиш?

— Я... Я не знаю! — дівчина прошептала спаленівши. — Не знаю, що то таке зо мною? Може це й любов! Моя перша любов!

— Перша й остання, дитино. Правдиво любиться тільки раз у житті, власне, коли любиться уперше. І перша любов не забувається до смерти, хочаб доля розлучила залюблених...

— Ти так говориш, начеб сам набув он-які досвіди!

— Досвіду не маю. Не мав часу ні нагоди залюблюватися. Ріс і дбав за себе самий. Було щось подібне на любов, коли я мав сім чи вісім літ.

— Ото! Ти таким малим вже залюблювався? — зовсім осміліла Надія.

— Еґеж! І та моя улюблена була замужною жінкою — розсміявся Остап. — До того років на двацять від мене старшою!

— І чим же закінчилося?

— Нічим! То була рідна сестра моєї матері. Я тоді чомусь думав, що жінки ніколи не їдять. Бачив, як їсть моя мама,— ну, але то була моя мама. Як побачив, що тітка моя також їсть, так всю любов наче рукою зняло...

— Химерний був з тебе хлопець! — розсміялася дівчина.

— Не те, щоб химерний... Якийсь такий... Ну, те, що кажуть люди, не від світу цього, чи як тобі пояснити. Пізніше настали революції, війни, я втратив батьків, жив у голоді, у поневірці. Так і досі без любови обходився. Не знаю, як то у нас тепер буде?

— Овва! — сміло озвалася вона. — А ти звідки знаєш, що я власне до тебе відчуваю прихильність? Я тобі того не говорила!

— Не говорила, так поступовання твоє говорить. Колиб до кого іншого так трималасяб його товариства, не мене грішного. Знов же, перед першим-ліпшим ніяка найбільше щира й чистодуша дівчина не буде звіряти своїх таємниць.

— Е! Як тебе любити? Може знов вийде так, як з твоєю тіткою?

— Ні, оправді! Ти мені дуже навіть подобаєшся! Ну, а мені вже не сім літ, а двацятка! Знаю, що говорю! Е, що там! — Остап відрухово обняв Надію. — Любов у теорії не тривка! — І міцно притулив дівчину до себе. Вона ще більш змішалася.

— Невже ти справді мене любиш? — питала соромливо.

— Здається, наче свою душу! — відповідав хлопець захоплено.

— Ох, Остапе! Ти будеш для мене всім! Любим братчиком і судженим коханим — зашептала дівчина. З діточою сміліcтю обхопила його за шию. Огнем обляло тепло її тіла. Не усвідомлюючи, що робить, обняв дівчину. Все міцніше тулив до себе й шептав:

— Люблю... Люблю, зірко моя. Дівчатко моє...

Несвідомо для обох їх голови все зближувалися. Інстинктовно уста віднайшли уста і злилися. Надія похопилася перша:

— Ох, щож ми робимо. Може люди бачать — зашептала.

— Люди сплять, любчику. Не бійся — шипотом заспокоював він, не відпускаючи її від себе. І знов пристрасно став цілувати.

Похопився. Податливість дівчини, її довіря до нього збудили почуття ніжности й пошани до неї. Схаменувся. Посадив коло себе, своїм плечем міцно її пригорнувши...

— Майбутність буде наша, зірко! — шептав їй у вухо.

— Наша, любий. Мій суджений — відгомоном його слів летіло від неї.

Стриманість Остапа дівчині подобалася. Подобалася може тому, що обоє вони були чистими й невинними, наче малі діти. Хоча й пішли за зовом першої пристрасти, то легко стрималися перед невідомими ще їм почуваннями взаємного фізичного володіння одного другим. Надія знала від старших дівчат, як обходяться з ними їх коханки. Використає дівочий недосвід і лишає. Сам добивається взаємности від другої, пятої й десятої. Що цим плюгавиться подружне майбутнє співжиття — коханків не обходить. Модерні медики пишуть, що полова повздержливість шкодить, пропаґують якісь подружжа „на пробу". І замісць боротися з розгнузданістю молоді самі, з матеріяльних мотивів, пособляють поширенню розґнузданости... і з нею звязаних поганих хворіб. Опісля з важними минами знавців беруться ті хвороби лікувати, ну й добре на тому заробляють. Але світові авторитети медичних наук писали й пишуть навпаки: повздержливість нікому ще не пошкодила, бо мати-природа розумно все побудувала інадмір енергії у обох полів без болю ліквідує. За те на кожному кроці попадаються молодики бліді, виснажені, пережиті, полисівши, з темними, наче підбиваними підковами під очима. Це природа клеймить ґавром розпустних. А прийде час, такі молоді подружаться, — звичайно не з своїми коханими чи коханками, — і занапащують себе й другу людину, плюгавлять подружні відносини. Пів біди ще, коли обоє поберуться рівні — з чиїмись попередніми припадковими чоловіками чи жінками, — тоді не мають бодай права ні відваги закидувати одне одному попереднє розпустне життя. Але подружні недомагання обоє лікують на стороні, добре, коли бодай з одною чи з одним.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ВІСІМ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

СЕМА ВОЄННА ПОЗИЧКА

В заклику для піддержки Семої Воєнної Позички сказав ґенерал Маршал:

„Майже в кожнім американськім домі виглядають сина, батька або мужа, котрі тепер за морем.

„В нас є сила приспішити їх поворот домів. Великий зріст в закупні державних бондів та в воєнній продукції скоротить наші терпіння та піднесе на дусі наших боєвиків".

Американські горожани українського роду дали щедрі докази любови до своєї держави, і то як жертвою крови так і жертвою майна.

В кожній воєнній позичці наші громади стояли в перших рядах. Так теж мусить бути і в часі Семої Воєнної Позички.

Закликаємо усі наші громади співпрацювати в справі продажу воєнних бондів з місцевими комітетами державного скарбу — а загальну суму проданих бондів зголосити до:

UKRAINIAN AMERICAN WAR FINANCE COMMITTEE
847 NORTH FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Рівнож подаємо до відома нашого громадянства, що державні бонди з українською печаткою можна набути в таких наших інституціях:

1) **UKRAINIAN B. & L. ASS'N**
847 N. FRANKLIN ST., PHILA. 23, PA.

Буде продавати державні бонди кожного четверга від год. 7—9 вечером. спільно з Українським Горожанським Клюбом.

2) **UKRAINIAN FINANCE CO.**
CLEVELAND, OHIO

Кожного дня.

3) **AMERICAN UKRAINIAN B. & L.**
NEWARK, N. J.

після проголошення.

Д-р Володимир Ґалан, голова Комісії Продажі Воєнних Бондів при Українськім Конґресовім Комітеті.

Боротьба з упередженнями

З наближенням перемоги в Европі — якщо не на Тихому Океані — багато з нас звертає все більшу увагу на досягнення перемоги на домашньому фронті — на перемогу над расовими та релігійними упередженнями. Поширюється упередження проти ніґрів та інших расових ґруп, проти жидів, католиків. Та справа турбує провідників протестантів, католиків, евреїв, обговорюють її на сторінках преси, збуджують публичну опінію. Нюйорський стейт відізвався своїм новим законом проти дискримінації при приняттю на працю. Чимало інших стейтів розглядають подібні законопроекти. Але що можемо зробити в тій справі ми, як окремі одиниці, які поділяють твердження нашої конституції, що „всі люди створені рівними"? В журналі „Лук" за 1-го травня б. р. зявилася цікава стаття під заголовком „Наша Повоєнна Боротьба з Упередженнями". В тій статті вказано шість способів, якими можемо ми всі посилити демократію в боротьбі зі страхом, підозрінням, ненавистю, упередженнями, які підоривають її зсередини.

Ці способи є такі:

1. Відповідати поважними фактами на легковажні узагальнення та давнознані насмішки у відношенню до меншинових ґруп. Наприклад, говорючи про ніґрів, можемо вказати на їх досягнення в ділянках мистецтва, науки та на боєвих фронтах. Говорючи про жидів, можемо вказати, що вони не є окремою расою, що багато з них не визнають себе окремою нацією, що серед них є більший відсоток в збройних частинах, ніж відсоток від цілого населення країни. Можемо звернути увагу інших на списки воєнних жертв, серед яких є тисячі й тисячі імен, що не походять зі „старого" американського роду.

2. Підтримувати федеральне й місцеве законодавство проти дискримінації. Треба домагатися, аби федеральний Комітет Справедливого Приняття на працю був сталою установою, щоби був федеральний закон проти лінчовань, закон про відмінення виборчого податку; проти дискримінації в збройних частинах, в школах, робітничих юніях, житлових поселеннях.

3. Працедавець може дати чоловікам і жінкам меншинових груп однакову можливість праці, яку мають тепер. Під час війни вони виконують різного роду працю, як фахову, так і нефахову. Однакова з іншими можливість дістати працю в приватній індустрії чи в урядових закладах дасть їм більше економічне забезпечення і ліпше самопочуття

4. Треба брати участь в освітній праці, аби помагати розвиткові релігійної та расової демократії. Наглядним прикладом того, що в тій справі може зробити школа є так званий „Спринґфілдський Плян", про який ви певно вже чули. Пару років тому звернено було увагу на те, що в Спринґфілд, Масачусетс, школи відвідують здебільшого діти чужинецького роду. Ці діти в майбутньому мають творити життя міста. Тому рішено перевести в життя спеціяльний плян підготовки дітей до того, щоб вони почували себе рівними, повними американцями, аби могли спільно жити, працювати. В дітях підтримується свідомість свого роду і пошана до інших. Родичі переходять те саме в школах для дорослих та на різних форумах. Інші міста розглядають та наслідують Спринґфілдський Плян. Ви можете зацікавити ним своє оточення, своє місто.

5. Брати участь у церквах, школах, громадських зібраннях різних релігійних, расових культурних ґруп. Пересічний мериканець знає дуже мало за меншинову ґрупу, близько якої прожив багато років. Пізнавши свого сусіда, втрачаємо упередження до нього.

6. Підтримати одну з поверх двох соток між-релігійних, між-расових організацій, що працюють над поліпшенням відносин. Підтримати міський чи стейтовий комітет, який має своїм завданням ширити порозуміння та доброзичливість.

Американці хочуть мати живу, дійсну демократію, але її можемо мати тільки тоді, коли прикладемо своєї праці в боротьбі з перепонами, з упередженнями, які ділять меншинові ґрупи від загальної течії американського життя. А з кого складаються ці меншинові ґрупи? Їх складають 17,000,000 американців різних рас і кольору — ніґри, филипинці, мексиканці, японці, хінці, американські індіяни — всі вони чим далі, більше противляться як їх називають „другорядними" громадянами. Як додати до них 23,000,000 католиків та 4,500,000 жидів, які зогляду на релігію бувають жертвами дискримінації, то будемо мати одну третину цілого населення.

Що може стати, коли расові та релігійні напруження дають собі волю, можна бачити в недавних випадках — диких і страшних — по відношенню до ніґрів, жидів, японців та інших. Упередження, яке повстає від свідомого чи несвідомого уникання „інших" людей, може виявити себе — і часом виявляє — в диких вчинках. Це використовують демаґоги, які поширюють свою протиамериканську пропаґанду шляхом чуток, нашептів, листів, брошур, преси, зібрань. Вони завше готові використати найменші розходження поміж населенням в своїх цілях.

Так як конференція в Сан Франсиско потребує співпраці всіх держав, там заступлених для творення основ світового миру, так і ця країна потребує активної участи своїх громадян для творення демократії для всіх. Але як нема такої чудодійної рецепти як творити світовий мир, так нема такої рецепти як покінчити релігійні та расові упередження. Як каже стаття в „Лук" — „ми можемо почати з освіти, ліпшої праці, ліпшого мешкання, більшої соціяльної, політичної свободи... але нашим головним важним завданням є поширювати й направляти добру волю американців в той спосіб, щоб вони працювали і жили разом, як один нарід".

Як ілюстрації до своєї статті „Лук" помістив ряд фотографій. Одна, що найкраще виявляє характер статті, показує дітей 24 різних національних ґруп з одної школи в Лос Анджелес, які співають „Ґад Блес Америка". Матеріял до статті взято з книжки „Один Нарід", що її написали Валас Стеґнер та редактори „Лук" і яка вийде в світ в осени.

перед війною; відділ Юнайтед Отомобил Воркерз (приналежний до СІО) в Дітройт Стіл Продокс віднісся до окружної Воєнної Робітничої Ради з домаганням наладнання спору після того, як члени цього відділу застановили хвилево роботу тому, що управа фабрики подала нові вимоги при виробах для мирного часу. Робітники жалуються, що при новій продукції від них вимагається докладнішої роботи, ніж це бувало при воєнних виробах; члени Юнайтед Отомобил Воркерз, які працюють у Форд Руж фабриці перевели на вічу резолюцію з домаганням, щоб покінчити негайно із „Малою Сталевою Формулою". Пригадуємо, що ця формула була складена провідними робітничими орґанізаціями в початках війни із запорукою, що робітники не будуть домагатися вищої плати у воєнному часі. Крім цього 34 представників відділів юній приналежних до СІО, від себе ухвалили резолюцію з домаганням, щоб знести згадану формулу і признати робітникам плату за 48 годин, але так, щоб робітники працювали лише 40 годин у тижні, а додатком 8 годин щоб вважати за „працю" поза нормальні години ,отже з відповідним додатком до платні, хоч цих 8 годин вони цілком не йдуть до праці!

Хто приглянеться отим домаганням, може передбачити, які наслідки можуть вийти із таких домагань. А це діється вчасі, коли ще війна не покінчилася, лише виринула надія на покінчення.

Є це дуже важна проблема, яка вимагає такту і розваги — від усіх, теж і збоку робітництва.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Михайло Федорів з Чікопі Фолс, Масс., $10; П. Кучма переслав від Обєднаного Комітету Українсько Американських Організацій міста Ню Йорку $47. На цю жертву зложились: збірка Марії Демидчук $22; Семен Уґорчак $15, а по $5: І. Ґулей і І. Заборський.

ЖАРТИ

Артистичні примхи.

Свого часу славним був менаджер нюйорської Метрополитен Опери, Ґаті-Касацца. Як кожен менаджер опери так і Касацца мав свої клопоти з артистами. Раз нагло занедужала оперова співачка, яка мала грати ролю у вечірнім представленню. Касацца мав лише одну оперову співачку, яка могла заступити недужу, але це була жінка, до якої важко було приступити. Отже менаджер передумав усі можливі трудноші в розмові і тоді рішився потелефонувати. Починає до неї розмову:

— Чи ви вже в ліжку?

— Так, або що сталося — запитує артистка.

Касацца замявся, закашляв і вкінци вистогнав: — Я мав одну справу до вас, але я втратив відвагу, щоб вам її предложити.

— Щож ви хотіли? Прецінь, говоріть — домагається артистка.

— Ви добра жінка, але з вами дуже тяжко дійти до ладу.

— Хто вам таке сказав? — закликала артистка. Це неправда! Кажіть, що хочете?

Касацца розповів їй свій клопіт.

— Дуже добре — каже артистка. — Отже, щоб вам показати, що я не вередлива, я вже збираюся і буду в опері на час.

За кілька днів по виступі артистка дістала чеком заплату за свою гру. З обуренням вбігає до бюра менаджера, кидає йому чек на стіл і кричить:

— Не прийму чека. Хочу вас навчити, що зі мною не важко дійти до ладу. Ані цента заплати не прийму.

— „Велика артистка і чудова жінка" — висловився опісля Касацца. — Але до неї було важко приступити.

ПОШУКУЄМО 470 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної а жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товарист., чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

27—28)	Іван Штоґрин, Нюарк, Н. Дж.	$200.00
29)	Андрій Смит, Елизабет, Н. Дж.	100.00
30)	Український Самостійний Золотий Хрест, Джерзі Сити, Н. Дж.	100.00
	Разом	$400.00
	Попередно проголошено	$2,600.00
	Разом	$3,000.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

Адміністрація у переможеній Німеччині

Загально панує переконання, що перемога Аліянтів над Німеччиною прийшла так несподівано, що не було часу скласти одноцільного пляну для її адміністрації. Уряд Злучених Держав мусів наборзі випрацювати свої пляни, як завести владу в цій частині Німеччини, що припала їй на підставі неповного порозуміння з Англією й Советами. Президент Труман одобрив уже деякі проєкти, на підставі яких ґенерал Айзенгавер має правити в південній частині Німеччини іменем Злучених Держав.

Проєкти вироблено під проводом асистента секретаріяту стейту, Вила Клейтона, який заступав тут секретаря Едварда Стетиніюса. Пляни виробив свого часу секретар скарбу Генрі Морґентав і яких 90 відсотків цих плянів увійшло в проєкти, що їх начеркнув Клейтон при співучасти представників з департаменту війни, фльоти й Адміністрації Чужинної Економії. Отже це в засаді „Плян Морґентава", який був одобрений президентом Ф. Д. Рузвелтом.

Цей плян кладе натиск на це, щоб Німеччину позбавити важкого промислу, перемінити її в рільничий край, а нарід перевиховати впродовж довгих літ. Єдина зміна, на яку комісія під проводом Клейтона згодилася, це та, щоб дозволити на троха більшу продукцію споживчих дібр.

Деякі подробиці з цих проєктів представляються так: Важку індустрію має заборонити ґен. Айзенгавер як незаконну. До такої індустрії належатиме напр. виріб штучної ґуми, хемікалій, літаків, машин та машинового приладдя до праці.

Має бути заведена цілковита контроля для ввозу й вивозу мтеріялів. Від населення будуть забирати всю надвишку продуктів, а лишати йому лише мінімум для існування. Надвишка буде йти на заплату воєнного відшкодування.

Колиб німецькі знавці схотіли збільшити видатність продукції через технольоґічну справність або надзвичайний врожай на поли, то це не піднесе життєвої стопи німецького населення, бо всяку надвишку зїдять воєнні відшкодування. Навіть поспіх у сплаті відшкодування не поможе, бо американський плян не вимагає поспіху. Це радше плян, щоб не збільшувати продукції, а втримувати її на однаковім рівни.

Впарі з економічними тягарами підуть тягарі освітні. Німецькі виховні й наукові установи не будуть більше функціонувати на підставі плянів націстівських. Теперішні шкільні підручники будуть знищені, а на їх місце прийдуть нові книжки, написані під точним доглядом.

Аґенти Ґестапо й інші воєнні кримінальники будуть поставлені перед воєнний суд. Нема ніяких постанов, як запобігти інфляції, ані нема нічого сказано про пересилання харчів до Німеччини із Злучених Держав. Треба здогадуватися, що харчі можна буде пересилати за дозволом американської воєнної влади.

Так представляється справа в американській смузі Німеччини. У советській смузі рішає сама Росія, а в британській і французькій тамошна окупаційна влада. Американці вірять, що на підставі досвідів, помилок і успіхів зчасом можна буде встановити однакові засади для цілої німецької території, але на це треба часу.

Щодо персоналу, який мав би переводити з рамени американського уряду господарку в американській частині Німеччини, ще нема звідомлень. Покищо ґенерал Айзенгавер буде там мати воєнну владу, а ґенерал майор Лусіюс Клей буде його помічником для цивільної адміністрації. В урядових колах у Вашинґтоні говорять, що ґен. Айзенгавер уже незабаром вернеться до Вашинґтону як начальник ґенерального штабу, а теперішній начальник ґенерал Маршал обійме головну команду на Тихому океані. Колиб так сталося, то ґен. майор Клей остенеться на становищи начального адміністратора американської смуги в Німеччині. Він теж став би американським представником в Аліянтській Контрольній Комісії, яка малаб за завдання скоординувати всю адміністрацію Німеччини. У цій комісії булаб теж заступлена Советська Росія, Англія й Америка своїми ґенералами.

Дехто із вищих урядовців характеризує окремі полоси в такий спосіб, що Росія має там „кощик з хлібом", Англія „промисловий край", а Америка „гарні краєвиди". Американські урядовці теж того погляду, що скоординування згаданих смуг може причинитися до знаменитої господарки. Але, як би так до скоординування не дійшло, тоді може повстати хаос, який може причинитися до розбиття Аліянтів.

Тому, що тепер є повна надія на виміну думок між урядами окупаційних держав, велику надію покладають американські правлячі кола на згідне вирішування спірних справ. Адміністрація розчленованої Німеччини є мабуть одною із справ, які дають притоку до бажань, щоб Труман, Чорчил і Сталін зїхалися разом, як це бувало за президента Рузвелта.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИЧИТАВ, СПОВНИВ СВІЙ ОБОВЯЗОК І ЖДЕ НА ДРУГИХ.

Отвираю „Свободу" і знаходжу заклик, звернений до її читачів, щоби взяти участь у надзвичайній кампанії й зложити одноразово $100 на допомогу українським жертвам війни.

Подумав я трохи над тим, що прочитав, а потім зачав застановлятись, як то знайти аж 500 таких стодолярових жертводавців. Зачав шукати для лекшого обрахунку, скільки можна знайти таких жертводавців у мойому місті, де живу, себто в Дітройті. І прийшов до переконання, що в самому Дітройті можна би знайти найменше 20 людей, що могли би жертвувати по $100. Та, подумав я собі зараз, як умію в своїй голові знаходити інших, то в першу чергу треба самому зложити першу жертву. Це й роблю. І то роблю ще й в тому переконанню, що це тільки початок з нашої громади!

Назагал ми маємо добрі серця. Нас тільки тяжко зрушити! Бо то треба говорити і говорити, писати і писати, благати і благати, а люди дадуть. Треба доконче більше віч, обмін думками.

Що люди дадуть, то видно найкраще по Дітройті, чи не так дуже знанім Гемтремку. Зараз по зреорганізованню місцевого Комітету в самім Гемтремку під проводом гром. Чайківського дозбирують до $4,000, а з Карпентер вулиці принесли $1,000, так, як це казав мені касієр гром. Заблоцький, то вже є в них на руках $5,000. Знов західна частина Дітройту напружує всі сили, щоби дігнати громадян з Гемтремку. Подаю це не для хвальби Гемтремку чи Дітройту, але на ствердження факту, що люди мають добре серце й як є кому робити і давати добрий приклад у жертвенности, то жертвенність росте. А якби таке було й по інших громадах, то ми скоро моглиб зібрати поважнішу суму, а тим самим і дати поважнішу поміч. Але то не може йти долярами жертвами... Мусимо таки більше жертвувати, хто тільки може. „Лепта удовина" гарна і добра. Але її замало! Тому треба жертвувати дещо більше. А ті, що більше знають і мають, мусять бути прикладом. Надзвичайна кампанія „Свободи" дає кожному добру нагоду стати ось таким добрим прикладом.

Д-р А. Т. Кібзей,
Дітройт, Міш.

ANY OLD CLOTHES?—Dancer Margit de Kova, left, checks in some clothing of hers for the national clothing collection for United Nations, to Edna Skinner, in AWVS uniform. Both are members of cast of "Oklahoma," Broadway musical hit that recently had second birthday. Nation-wide clothing appeal extends throughout month of April, to aid suffering millions in war-torn lands.

ДЯКУЄ ЗА ДОБРЕ ДІЛО.

Громадянин Степан Боднарчук, бизнесмен з Ню Йорку, відповів на заклик „Свободи" помогти найнещасливішим з нещасливих, себто україньским жертвам війни, таким коротким письмом:

„Залучаю чек на сто долярів для нещасливих братів війни. Дякую за гарну працю, яку Ви розпочали і бажаю Вам великих успіхів".

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитися скорше на збори. — За уряд: Ю. Заґоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

МекАДУ, ПА. — Бр. Сошествія св. Духа, від. 7. повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в церковній галі, точно в годині 3:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Уряд.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, дає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. травня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи до вирішення. Довгуючих членів напоминаємо вирівнати свої залеглости на цих зборах, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Яцула, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 20. травня, в парохіяльній салі, 74 Геррис Еве. в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. — І. Кокольський, секр.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Збори відділу 178. при Тов. Пр. Діви Марії, відбудуться в неділю, 20. травня, точно в 2. год. пополудні, в салі парохіяльній, 54 Волнот ул. Комітет просить всіх членів і членкиць прийти на збори. На тих зборах всі члени мають нагоду полагодити свої Союзові справи. Комітет також хоче здати звіт зо зборів 22. квітня, як п. А. Маланчук, організатор, загостив до нас. — За комітет: Н. Беднарчук, секр.

ТАРЗАН, ч. 1178. Переможець.

З брутальною люттю сторожі Торвальда кинулися на Тарзана, аби його вбити.

Торвальд переконав їх, що вони непереможні, і вони забули потугу Тарзана.

Але пан джунґлів не потребував багато часу, аби їм пригадатись. І він скоро вийшов переможцем.

Переможені дикуни виявили скруху: „Дозволь нам служити тобі, великий пане, проти твого ворога".

„Ні", сказав Тарзан. „Ви не заслугуєте довіря. Ви хитаєтеся, як трава від вітру".